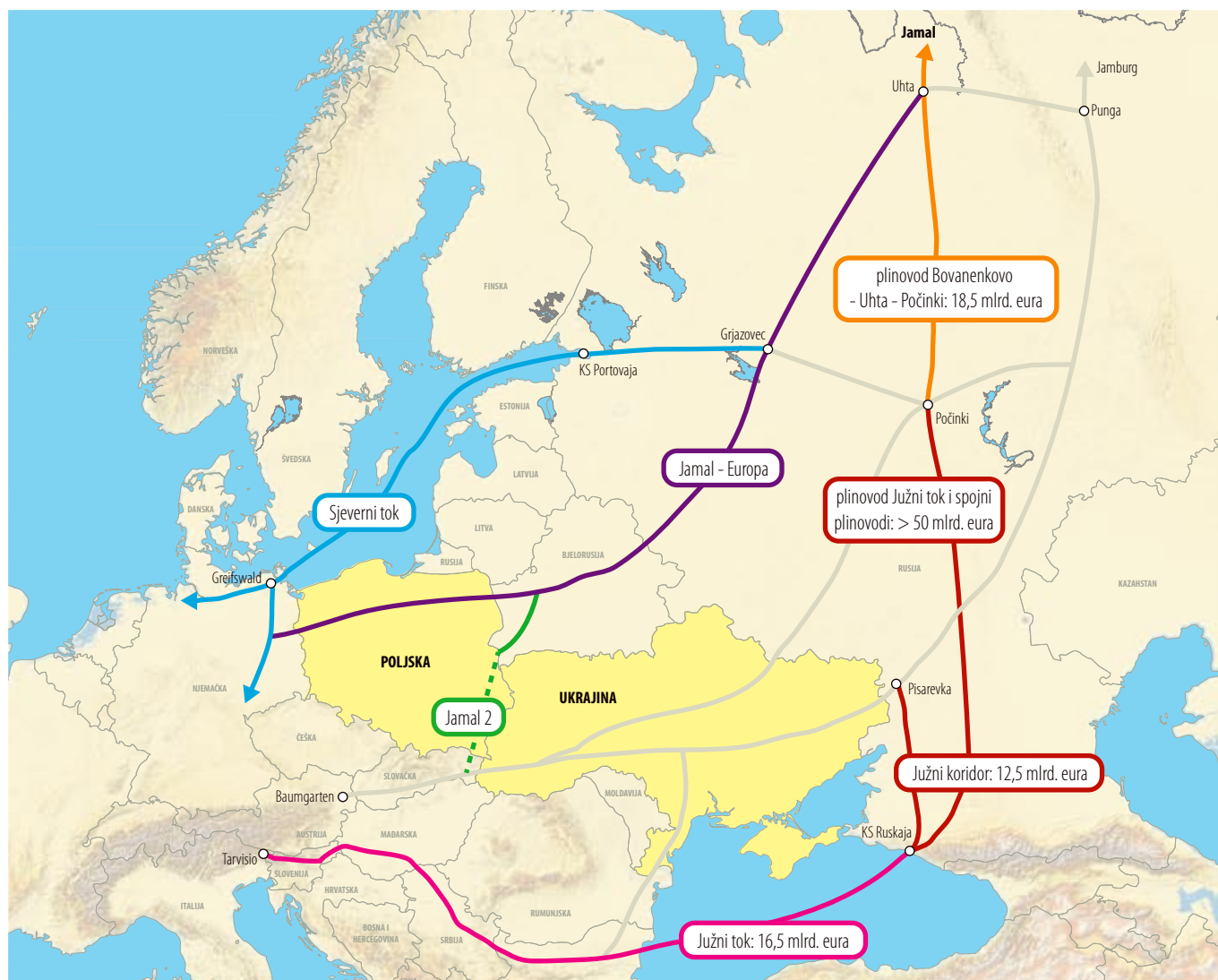

Novi ruski plinovodi za Europu

GAZPROM POČINJE ČAK TRI PLINSKA PROJEKTA U EUROPI

■ Nina DOMAZET, dipl. nov.

Nakon najave gradnje plinovoda Južni tok i nove cijevi plinovoda Sjeverni tok, kako bi dovoljne količine plina mogle doći i do Velike Britanije, ruski plinski div Gazprom je objavio da namjerava graditi novi spojni plinovod Jamal - Europa 2, kapaciteta od najmanje 15 milijardi m³, koji će ruski plin transportirati preko Poljske do Slovačke i Mađarske. Taj znatno konkurentniji plinovod gradio bi se paralelno s gradnjom Južnog toka, a trebao bi biti dovršen do 2019. godine.

Novi ruski projekti plinovoda za transport plina na europsko tržište

Uz gradnju nove cijevi plinovoda Sjeverni tok na sjeveru i plinovoda Južni tok na jugu Europe, ruski plinski gigant Gazprom početkom travnja ove godine najavio je otvaranje novog europskog gradilišta, onoga na plinovodu Jamal - Europa 2.

Plinovod Jamal - Europa 2

Rusija je u plinskim ekspanzionističkim težnjama ozbiljna. Naime, samo desetak dana nakon vijesti da je ruski predsjednik Vladimir PUTIN naložio Gazpromu da se angažira oko gradnje novog ogranka plinovoda Jamal - Europa 2, ta je tvrtka već sklopila memorandum o razumijevanju s poljsko-ruskim operatorom plinovoda, tvrtkom EuRoPol koja upravlja postojećim plinovodom Jamal - Europa.

Ruski plin plinovodom Jamal - Europa s plinskih polja na poluotoku Jamalu na dalekom sjeveru Rusije, u Poljsku stiže preko Bjelorusije. Dugačak je više od 2000 km, a puni kapacitet transporta plina od 32,9 milijardi m³ godišnje dosegnuo je još 2006. godine. Njegov odvojak pod nazivom Jamal - Europa 2, koji se sada planira, transportirao bi najmanje 15 mlrd. m³ plina godišnje u smjeru Slovačke i Mađarske. Prema riječima Gazpromova čelnika, Alekseja MILLERA, plinovod Jamal - Europa pokazao se najisplativijom ruskom plinskom infrastrukturnom investicijom.

Njegova najvažnija karakteristika je što njegova trasa zaobilazi Ukrajinu, s kojom Rusija ima kronično narušene odnose. Druga ključna komponenta je trošak gradnje, zbog čega je on znatno konkurentniji od plinovoda Južni tok, s čijom se trasom djelomično preklapa, a koja također vodi kroz Mađarsku, put Slovenije i Italije, ali iz južnog smjera.

Gazprom je kontaktirao Mađarsku, Slovačku i Poljsku te je spreman započeti izradu dokumenata potrebnih za studiju isplativosti koja bi mogla biti dovršena u roku od šest mjeseci. Sudeći prema razgovorima predsjednika Putina i Gazpromovog čelnika Millera, Gazprom bi odvojak Jamal - Europa 2 gradio paralelno s gradnjom Južnog toka pa se računa da bi on mogao biti dovršen 2018. - 2019. godine. "Ono što je već sada jasno je da će učinkovitost tog projekta biti ekstremno velika. Naši partneri na razini tvrtki pokazuju izrazito veliko zanimanje za projekt", kazao je prvi čovjek Gazproma na sastanku s ruskim predsjednikom.

Nova cijev Sjevernog toka

Istodobno, Gazprom se angažira na gradnji novog odvojka plinovoda Sjeverni tok, za što se zalaže i britanski energetski div BP. Sjeverni tok je plinovod duljine 1220 km, koji ruski plin

Dva najmoćnija igrača na plinskom tržištu: ruski predsjednik i čelnik Gazproma

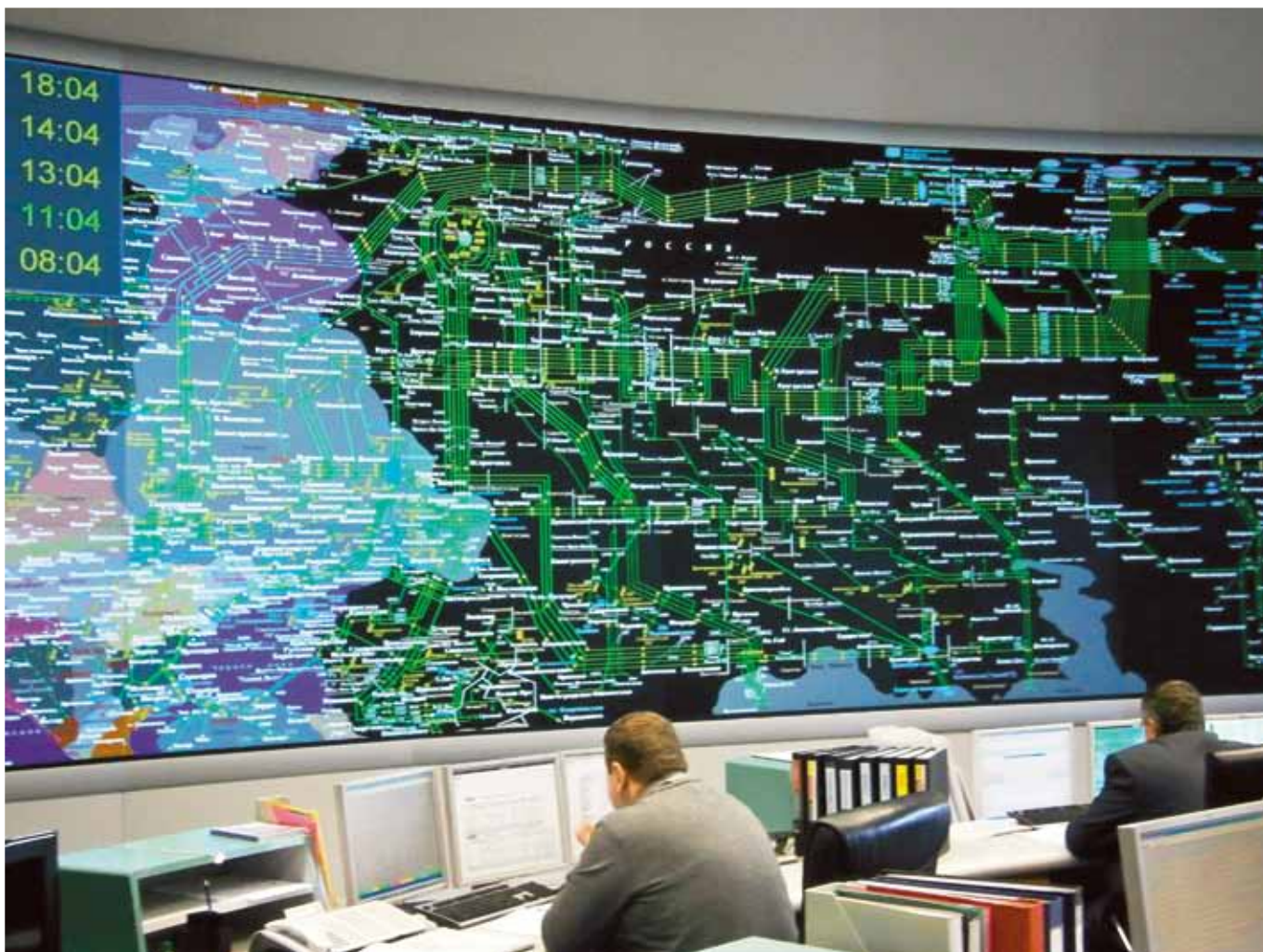
Krajobraz poluotoka Jamal - izvora golemih količina plina za Rusiju i Europu

transportira ispod Baltičkog mora do Njemačke i ima kapacitet 55 mlrd. m³ godišnje. Gazprom i nizozemski operator plinskog sustava Gasunie potpisali su početkom travnja pismo namjere o tome da istraže mogućnost produljenja Sjevernog toka, sve do Velike Britanije i Nizozemske. Rusija bi time prvi puta dobila izravan pristup britanskom plinskom tržištu koje godišnje 'guta' 100 mlrd. m³ plina. Istodobno bi se olakšao transport u smjeru Nizozemske, čije se plinske rezerve iz Sjevernog mora smanjuju i koja računa da će 2025. godine postati značajna uvoznica plina.

Novi odvojak Sjevernog toka, za koji je već pokrenuta izrada studije utjecaja na okoliš, imao bi kapacitet 27,5 mlrd. m³ plina godišnje, što je istovjetno kapacitetu svake od dviju postojećih cijevi tog plinovoda.

No, iako konzorcij Nord Stream koji rukovodi plinovodom kontinuirano šalje ohrabrujuće signale, do sada se taj plinovod pokazao

Gazpromov dispečerski centar odakle se upravlja svim plinovodima i isporukama plina u čak pet vremenskih zona...

neiskorištenim! Naime, u pet mjeseci nakon puštanja u rad druge cijevi transportirano je tek 6,2 mlrd. m³ plina.

Južni tok i Južni koridor

Gazprom se za sada s ograničenim uspjehom angažira i na gradnji Južnog koridora i Južnog toka te plinovoda koji ih povezuju s nalazištima na krajnjem sjeveru Rusije. Gradnja Južnog toka službeno je započela u prosincu prošle godine na obalama Crnog mora, no tada se konstatalo da Gazprom nije naručio barže za polaganje plinovoda. Analitičari ističu da su Južni koridor i Južni tok te spojni plinovodi vrlo skup projekt čiji troškovi bi mogli premašiti 50 mlrd. eura! Naime, realizacija Južnog toka uvjetovana je gradnjom plinovoda koji će povezati nalazišta na poluotoku Jamal s unutrašnjošću zemlje, po trasi Bovanenkovo - Uhta - Počinki, što će koštati minimalno 18,5 mlrd. eura.

Kompresorska stanica Počinki početna je točka Južnog koridora koji vodi do kompresorske stanice Ruskaja na obali Crnog mora, a troškovi gradnje tog plinovoda u duljini 880 km

procijenjuju se na čak 12,5 mlrd. eura. Gazprom želi tu investiciju prikazati kao nužnu za opskrbu plinom domaćeg tržišta jer će tako imati osnovu da zatraži povišenje cijene plina na ruskom tržištu. Taj plinovod trebao bi biti dovršen do kraja 2019. godine.

Što će, na kraju, biti ostvareno?

Analitičar plinskog tržišta dr. sc. Mihail KORČEMKIN ističe da je, slično kao i kod ostalih ruskih plinovoda napravljenih nakon 2005. godine, cijena polaganja 1 km plinovoda 2 - 2,5 puta skuplja nego kod sličnih plinovoda u Europi. Primjerice, 1 km plinovoda Južni koridor promjera 1420 mm koštat će 5 milijuna eura, dok je gradnja 1 km plinovoda Gazelle u Češkoj, istoga promjera, koji će služiti kao poveznica na Sjeverni tok, košta 2,4 mil. eura. Taj ugledni ruski analitičar kaže da visoka cijena gradnje Južnog koridora nema opravdanje ni u klimatskim ni geografskim uvjetima, pa ni u uvjetima terena.

Gazpromov ulog u Južni tok prilično je skup jer gradnja tog plinovoda podrazumijeva polaganje cijevi u Crno more na dubinu veću od 2000

m, čime se može opravdati trošak Južnog toka procijenjen na 16,5 mlrd. eura. Gradnja tog plinovoda kapaciteta 63 mlrd. m³ trebala bi početi do kraja ove godine.

Inače, u ovom trenutku Gazpromu je dvostruko skuplje Češku opskrbljivati plinom preko Sjevernog toka i plinovoda OPAL, nego da to isto čini plinovodima koji vode kroz Ukrajinu i Slovačku. Moglo bi se pokazati da je još skuplje slati plin u Europu Južnim tokom, nego koristiti postojeće plinovode. Naime, Gazprom ima sklopljen ugovor prema načelu 'ship or pay' sa Slovačkom sve do 2029. godine. O kojim se transportiranim količinama radi, govori podatak o 47,38 mlrd. m³ plina, što je 2011. godine transportirano kroz tu zemlju. Na pedesetoj godišnjici naftovoda Družba 2012. godine Aleksandr MEDVEDEV, glavni direktor Gazpromove trgovačke podružnice Gazprom export, kazao je da razumije zabrinutost Slovačke da bi mogla izgubiti svoju tradicionalnu ulogu u plinskom poslu s Rusijom, kada Sjeverni i Južni tok budu pušteni u rad, no da je ta bojazan suvišna jer će Rusija ispuniti svoje ugovorne obveze. "Nakon plinske krize s Ukrajinom 2009. godine, svi igrači na tržištu plina naučili su tešku lekciju.

Novi plinovodi grade se kako bi se povećala sigurnost i fleksibilnost u dobavi plina u Europu. Cijevi se grade kako bi transportirale plin, a polaganje novih plinovoda ima i drugu stranu: nitko neće investirati u praznu cijev. Govorimo o dugoročnim i kompleksnim projektima s malom profitabilnošću, koji nikoga ne zanimaju, već jedino tvrtke koje transportiraju plin kroz cijevi. Dobavljač plina, a ne vanjski menadžer ili nezavisni operator plinskog sustava, više je od svih zainteresiran za stabilnost i pouzdanost plinovoda", zaključio je tada Medvedev.

Gazprom je već neko vrijeme pod pritiskom poreza koji poskupljuju proizvodnju plina, infrastrukturni projekti svoju isplativost donose tek na duge staze, a još nije zaključeno ni pitanje eksploatacije na arktičkim poljima, oko čega se spore Gazprom i drugi ruski (državni) energetske div, Rosneft. S druge strane, Gazprom je nedavno uspješno riješio pitanje 30-godišnjeg plinskog ugovora s kineskom naftnom tvrtkom CNPC s kojom se sporio oko cijene plina. Pitanje gradnje plinovoda koji će plin dovesti do krajnjeg kupca ostat će aktualno, a hoće li Gazprom uspješno i na vrijeme realizirati planirane europske projekte, pokazat će vrijeme. ■

Kompresorska stanica Bregovaja na obali Crnog mora (za sada dio plinovoda Plavi tok), u čijoj će blizini započeti Južni tok

